

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/150728,Konferencja-naukowa-Ksiazki-ponad-granicami-zelaznej-kurtyny-Naplyw-do-kraju-i-r.html>
20.04.2024, 16:41

Konferencja naukowa „Książki ponad granicami żelaznej kurtyny. Napływ do kraju i recepcja polskiej literatury emigracyjnej przed 1989 r.” - Lublin, 23-24 września 2021 [Transmisja on-line]

W dniach 23-24 września w siedzibie IPN Lublin odbędzie się konferencja naukowa „Książki ponad granicami żelaznej kurtyny. Napływ do kraju i recepcja polskiej literatury emigracyjnej przed 1989 r.”

Jednym z celów emigracji politycznej po 1945 r. była troska o utrzymanie i rozwój wolnej kultury polskiej, która w kraju podlegała zniewoleniu ideologicznemu. Twórczość literacka na emigracji stała się narzędziem walki o wolność polityczną i tym samym o wolność myśli i słowa w Polsce.

Mimo żelaznej kurtyny, po wojnie, zwłaszcza po 1956 r., do rąk czytelników w Polsce dotarły miliony egzemplarzy książek i czasopism wydanych na Zachodzie, wśród nich tytuły polskich wydawnictw emigracyjnych. Szczególne miejsce zajmowały wśród nich prace historyczne, publicystyka polityczna, wspomnienia, literatura piękna i poezja, czasopisma poświęcone kulturze i zagadnieniom społeczno-politycznym oraz tłumaczenia klasyki zagranicznej. Książki i czasopisma otrzymywały przede wszystkim instytucje naukowe i kulturalne, przechowując je jako *prohibita* i udostępniając wedle restrykcyjnych zasad. Z czasem coraz więcej osób prywatnych miało dostęp do publikacji wydanych na Zachodzie. Niektóre były dopuszczone do obiegu legalnie, natomiast wiele tytułów, uznanych za „dywersję

Program wydarzenia

ideologiczną”, przemycano, narażając się na represje i szykany.

Książki i czasopisma zaspokajały różne potrzeby czytelników: kontaktu z wolą myślą, pogłębienia niezafałszowanej wiedzy o świecie i historii, własnego rozwoju zawodowego. Słowo pisane miało także moc mobilizowania jednostek i zbiorowości. Takie książki zyskały miano „książek zbojceckich”. Nieprzypadkowo jedną z najważniejszych form oporu wobec komunistycznej władzy w PRL był niezależny ruch wydawniczy, w którym obok tekstów autorów krajowych, prezentowana była literatura i publicystka twórców emigracyjnych. Również wydawnictwa emigracyjne sięgały po prace niezależnych twórców krajowych.

Tym zagadnieniom będzie poświęcona konferencja „Książki ponad granicami żelaznej kurtyny. Napływ do kraju i recepcja polskiej literatury emigracyjnej przed 1989 r.”, która odbędzie się w dniach 23–24 września br., zorganizowana przez Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Lublinie.

Wydarzenie transmitowane będzie na kanale YouTube IPN Lublin i na Facebook.com/IPN.Lublin

OFENSywa KSIĄŻKI EMIGRACYJNEJ

23 WRZEŚNIA 2021 R.

10.00 Otwarcie konferencji

Prowadzenie: dr Agata Fijuth-Dudek (WSPA w Lublinie)

10.15–10.35 prof. dr hab. Rafał Habielski (UW/IPN), *Indywidualne i instytucjonalne inicjatywy rozpowszechnienia literatury emigracyjnej w Polsce*

10.35–10.55 dr Malgorzata Ptasinska (IPN), *Polityka wydawnicza Arzago Giedroycia o Kraj 1956–1989*

10.55–11.15 Justyna Wysocka, *Książki: kwartalnik Oficyny Półtorę i Molozę w kraju*

11.15–11.35 dr hab. Marcin Supruniuk (UMK), *Druki wydawane na popisie białym i w manuskrypcie, wysyłane do Polski w latach 1945–1989*

11.35–11.55 Dyskusja

11.55–12.10 Przerwa

Prowadzenie: dr hab. Sławomir Łukasiewicz prof. KUL, BUL/IPN

12.10–12.30 prof. dr hab. Rafał Stobiecki (UL), *Działalność w historiografii polskiej po 1945 r.*

12.30–12.50 dr Tomasz Siewierski (IH PAN), *Recepcja twórczości emigracyjnych historyków w krajowej historiografii wrocławskiej*

12.50–13.10 Dyskusja

13.10–14.30 Przerwa

Prowadzenie: dr Malgorzata Choma-Jusińska (IPN)

14.30–14.50 dr hab. Beata Dorosz prof. IBL PAN, *Literatura emigracyjna w drugim obiegu. Rekonstrukcja bibliograficzna*

14.50–15.10 dr hab. Dobrochna Dąbert prof. UAM, *Literatura emigracyjna w drugim obiegu wydawniczym*

15.10–15.30 dr Jan Olszak (PNU/SP PAN), *Badasz Zielonecnych. Roman. Zbiornik literatury emigracyjnej*

15.30–15.50 dr Jan Malicki (SEW UW), *Emigracyjna literatura szewinologiczna w podziemnym ruchu wydawniczym*

15.50–16.10 Dyskusja

16.10–16.30 Przerwa

16.30–18.00 Dyskusja: *Czy książki wywołują rewolucje?* – prof. dr hab. Paweł Rodak (UW), prof. dr hab. Andrzej Friszke (ISP PAN), prowadzenie: prof. dr hab. Iwona Hofman (UMCS)

24 WRZEŚNIA 2021 R.

9.00–10.40 Dyskusja: *Okiem wydawcy, okiem czytelnika* – Nina Smolar, Andrzej Mietkowski; prowadzenie: dr Malgorzata Choma-Jusińska (IPN)

10.40–10.50 Przerwa

Prowadzenie: dr Malgorzata Ptasinska (IPN)

10.50–11.10 dr hab. Grzegorz Pelczyński prof. UW, *Recepcja twórczości Michala K. Powikowskiego w komunistycznej Polsce*

11.10–11.30 dr hab. Zdzisław Kudeński (KUL), *Abel Czapki: między rolą artysty a powinnością świadka historii*

11.30–11.50 dr Ewelina Górka (UMCS), *Twórczość Czesława Szustewicza w Instytucie Literackim w Paryżu i Radu Wolna Europa w latach 1946–1962*

11.50–12.10 dr hab. Maciej Nowak (KUL), *Od natychmiastowego uznania przez całkowite zapomnienie do ponownego odkrycia. Recepcja twórczości Andrzeja Bodowskiego w PRL*

12.10–12.30 dr Agata Fijuth-Dudek (WSPA w Lublinie), *Krytyka literacka Konstantego A. Jeleńskiego w paryskiej „Kulturze”. Transfer idei i wartości za żelazną kurtynę*

12.30–13.00 Dyskusja

Zakończenie konferencji

ALMA BOOK, GRYP, ORBITA POLONIA, TEIN RYBITWA, K. O. W. VERITAS

INSTYTUT LITERACKI PARYŻ 1978

Program wydarzenia

Program:

23 WRZEŚNIA 2021

10.00 Otwarcie konferencji

Panel 1 : Inicjatywy wydawnictw emigracyjnych adresowane do kraju

Prowadzenie: dr Agata Fijuth-Dudek (WSPA w Lublinie)

- 10.15–10.35 prof. dr hab. Rafał Habielski (UW/IPN), *Indywidualne i instytucjonalne*

inicjatywy rozpowszechniania literatury emigracyjnej w Polsce

- 10.35–10.55 dr Małgorzata Ptasińska (IPN), *Polityka wydawnicza Jerzego Giedroycia a Kraj 1956–1989*
- 10.55–11.15 Justyna Wysocka, *Książki i kwartalnik Oficyny Poetów i Malarzy w kraju*
- 11.15–11.35 dr hab. Mirosław Supruniuk (UMK), *Druki wydawane na papierze biblijnym i w miniaturze, wysyłane do Polski w latach 1945–1989*
- 11.35–11.55 Dyskusja
- 11.55–12.10 Przerwa

Panel 2: Historiografia emigracyjna a historiografia krajowa

Prowadzenie: dr hab. Sławomir Łukasiewicz prof. KUL (KUL/IPN)

- 12.10–12.30 prof. dr hab. Rafał Stobiecki (UŁ), *Dualizm w historiografii polskiej po 1945 r.*
- 12.50–13.10 Dyskusja

Panel 3: Literatura emigracyjna a drugi obieg wydawniczy

Prowadzenie: dr Małgorzata Choma-Jusińska (IPN)

- 14.30–14.50 dr hab. Beata Dorosz prof. IBL PAN, *Literatura emigracyjna w drugim obiegu. Rekonesans bibliograficzny*
- 14.50–15.10 dr hab. Dobrochna Dabert prof. UAM, *Literatura emigracyjna w drugim obiegu wydawniczym*
- 15.10–15.30 dr Jan Olaszek (IPN/ISP PAN), *Badacz źle obecnych. Roman Zimand i literatura emigracyjna*
- 15.30–15.50 dr Jan Malicki (SEW UW), *Emigracyjna literatura sowietologiczna w podziemnym ruchu wydawniczym*
- 15.50–16.10 Dyskusja
- 16.10–16.30 Przerwa
- 16.30–18.00 **Dyskusja: Czy książki wywołują rewolucję?** – prof. dr hab. Paweł Rodak (UW), prof. dr hab. Andrzej Friszke (ISP PAN); prowadzenie: prof. dr hab. Iwona Hofman (UMCS)

24 WRZEŚNIA 2021

- 9.00–10.40 **Dyskusja: Okiem wydawcy, okiem czytelnika** – Nina Smolar, Andrzej Mietkowski; prowadzenie: dr Małgorzata Choma-Jusińska
- 10.40–10.50 Przerwa

Panel 4: Twórcy emigracyjni w kraju

Prowadzenie: dr Małgorzata Ptasińska (IPN)

- 10.50–11.10 dr hab. Grzegorz Pełczyński prof. UW, *Recepcja twórczości Michała K. Pawlikowskiego w komunistycznej Polsce*
- 11.10–11.30 dr hab. Zdzisław Kudelski (KUL), *Józef Czapski: między rolą artysty a powinnością świadka historii*
- 11.30–11.50 dr Ewelina Górka (UMCS), *Twórczość Czesława Straszewicza w Instytucie Literackim w Paryżu i Radiu Wolna Europa w latach 1946–1962*
- 11.50–12.10 dr hab. Maciej Nowak (KUL), *Od natychmiastowego uznania przez całkowite zapomnienie do ponownego odkrycia. Recepcja twórczości Andrzeja Bobkowskiego w PRL*
- 12.10–12.30 dr Agata Fijuth-Dudek (WSPA w Lublinie), *Krytyka literacka Konstantego A. Jeleńskiego w paryskiej „Kulturze”. Transfer idei i wartości za żelazną kurtynę*

- 12.30 Dyskusja.

PLIKI DO POBRANIA

[Program wydarzenia \(pdf, 3.06 MB\) 20.09.2021 14:00](#)